

## Nyilatkozata

### a gondozási helyről engedély nélkül eltávozott szakellátott gyermekek sorsának rendezésével kapcsolatban

A Gyermekjogi Civil Koalíció (a továbbiakban: Koalíció) **értetlenül áll a 2025. január 1-től hatályba lépett szankciós szemléletű és számos szempontból aggályos jogszabálmódosítás<sup>1</sup>** előtt, melynek értelmében, amennyiben a szakellátásban elhelyezett gyermek a gondozási helyéről 3 hónapot meghaladóan engedély nélkül eltávozott, a távolléte idejére az ő gondozási helyére más gyermek ideiglenes elhelyezhető. Továbbá a 6 hónapot meghaladó távollét esetén a gyámhivatal a nevelésbe vétel felülvizsgálatát kezdeményezi, **ezzel mintegy kezelve a szakellátásban évek óta fennálló férőhelyhiányt**. A jogszabálmódosítás (a továbbiakban: módosítás) azonban a **gyermekvédelem valós és halasztást nem tűrő problémáit nem oldja meg**.

A Koalíció sajnálattal tapasztalta, hogy a jogszabályváltozást **nem előzte meg** a szaktárca részéről a **jelenség okainak részletes feltárása**, valamint a **megelőzés** és a **problémakezelés** érdekében szükséges **feltételek megteremtése**, egy **gyermekközpontú gyakorlat** (protokoll) kialakítása. Az engedély nélküli eltávazások (csellengések, szökések) ugyanis a gyermekvédelmi **szakellátás strukturális hiányosságait** tükrözik. **2025 január közepéig közel 900 gyermekvédelmi gondoskodásba vett eltűnt gyerekről** érkezett bejelentés a rendőrséghez, közölte a sajtóval<sup>2</sup> az Országos Rendőr-főkapitányság.

A Koalíció álláspontja szerint a módosítás **figyelmen kívül hagyja a gyermek legfőbb érdekeit**, azt a negatív üzenetet közvetítve a gyerek valamint családjá, és a szakmai valamint laikus közvélemény számára, hogy a gyermekvédelemnek nem feladata őt segíteni, védelmezni, lemond róla. Ezen kívül ez a szabályozási mód továbbá

<sup>1</sup> Gyvt. 80/B. § A gondozási hely megváltoztatása

(5) Gondozási helyen lévő gyermekként kell figyelembe venni azt a gyermeket is, aki átmenetileg tartózkodik a gondozási helyén kívül, ha (...)

f) a gondozási helyéről engedély nélkül eltávozott, feltéve, hogy a távolléte a három hónapot nem haladja meg.

(5a) Ha az (5) bekezdés d) vagy f) pontja szerinti távollét a három hónapot meghaladja, a távollét idejére a gondozási helyen – ideiglenes hatállyal vagy nevelésbe vétel elrendelésével egyidejűleg ideiglenes gondozási hely kijelölésével – más gyermek helyezhető el.

Gyvt. 80/A. § (4) bekezdés bc) pontja szerint: 4) A gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét soron kívül felülvizsgálja

bc) a gyermek hat hónapot meghaladó időtartamban van engedély nélkül távol a gondozási helyétől.

<sup>2</sup> [https://nepszava.hu/3266527\\_gyermekvedelem-891-eltunt-fiatal-orfk](https://nepszava.hu/3266527_gyermekvedelem-891-eltunt-fiatal-orfk)

jogbizonytalanságot teremt, illetve lehetetlen terhet és feladatokat ró a befogadó nevelőszülőkre, gyermekotthonokra az eltávozott gyermek esetleges visszatérése esetén, ha már más gyermek került a korábban kijelölt, de azóta létszám feletti gondozási helyre. A módosítás a holisztikus és prevenciós szemlélet helyett **szankcionáló** attitűdöt alkalmaz és **elmulasztja feltárni a szökés mögött meghúzódó kiváltó okokat, motivációkat és ok-okozati összefüggéseket.**<sup>3</sup> Nem vizsgálja a szakellátási intézmények által követett, megelőzési, a szökéssel kapcsolatos keresési, és kezelési (visszafogadási) elveket és gyakorlatokat, **nem tesz intézkedéseket az intézményi és rendszerabúzus jelenségének feltárására, független monitorozására és megoldására.** A megnyugtató megoldások kialakítása során **indokolt figyelemmel lenni az alapvető jogok biztosának vonatkozó jelentésére, a hazai és nemzetközi kutatásokra, a megelőzését és kezelését célzó nemzetközi jó gyakorlatok és protokollok hazai átültetésére,** illetve a Koalíció [átfogó javaslatcsomagjában](#)<sup>4</sup> megfogalmazott vonatkozó javaslataira.

Közel egy évvel ezelőtt, a Koalíció által készített [átfogó javaslatcsomagban](#) jeleztük a **gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek fokozottan nehéz helyzetét is.** A családból való kiemelés, az új élethelyzetek, az őket ért negatív élmények, traumák feldolgozatlansága, a kötődés hiánya, a bizalmi kapcsolatok lehetőségének korlátozottsága, az elégtelen, hiányzó szolgáltatások, a családdal való kapcsolat esetlegessége, a saját ügyeikre vonatkozó tájékoztatás elégtelensége, és bevonásuk, megfelelő panaszmechanizmusok hiánya az őket érintő kérdésekkel kapcsolatos döntésekbe, illetve bizonyos esetekben az intézményi és rendszerabúzus egyaránt sújtja őket. **Ezek a jelenségek már külön-külön is alkalmasak arra, hogy a szakellátásban élő gyermekek ebből a kilátástalan helyzetből egyetlen kiútként a gondozási helyről történő engedély nélküli eltávozást (a továbbiakban: szökés) válasszák.** A leginkább veszélyeztetett gyermekek azok, akik ugyan kisebb arányban, de nem a családjukhoz szöknek, és akik könnyen csúsznak bele a deviáns kapcsolati környezet hatására bűnelkövetésbe, droghasználatba, illetve válnak prostitúció áldozataivá.<sup>5</sup>

---

<sup>3</sup> Lásd erről: Rákó Erzsébet: *Gyermekvédelmi intézményekben elhelyezett gyerekek életkörülményei.* Belvedere Meridionale, Szeged, 2014.

<sup>4</sup> „MIT KÍVÁN A MAGYAR GYERMEKVÉDELEM”: a [Gyermekjogi Civil Koalíció 12 pontja](#) a gyermekvédelmi reformhoz, 2024. 02. 24.

<sup>5</sup> A KSH adatai szerint:

- **2011-ben** 169 gyerek, 389 alkalommal volt szökésben nevelőszülőktől és 2813 gyerek, 17337 esetben gyermekotthonból. A **2982 gyerek** 38,5%-a (1148) négy, vagy több alkalommal szökött meg. A szökések alatt 289 gyerek követett el bűncselekményt.
- **2018-ban** mind a szökött gyerekek, **3298**, mind az esetek száma, 18861, növekedett, amelyen belül 3153 gyerek gyermekotthonból szökött meg. Átlagosan egy szökött gyerekre 5,4 szökés jutott, és a szökött gyerekek közül 218 követett el bűncselekményt (6,3%), jellemzően vagyon elleni cselekményt.
- **2020-ban** 160 gyerek, 361 alkalommal volt szökésben nevelőszülőktől és 3407 gyerek, 24565 esetben gyermekotthonból, ami jelezheti egyrészt a gyermekotthonok állapotát, másrészt a kevésbé eredményes visszaviteli eljárást. A szökött **3567 gyerek** közül 133 követett el bűncselekményt, ami jelentős csökkenést mutat, és további elemzést igényelne.

[https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/szocialis\\_evkonyv\\_2012.pdf](https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/szocialis_evkonyv_2012.pdf)

[https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/szocialis\\_evkonyv\\_2018.pdf](https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/szocialis_evkonyv_2018.pdf)

[https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/szocialis\\_evkonyv\\_2020.pdf](https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/szocialis_evkonyv_2020.pdf)

Az **alapvető jogok biztosa** (a továbbiakban: ombudsman) is számos **jelentésében**<sup>6</sup> fogalmazott meg ajánlásokat az engedély nélküli távollétekről, és aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy így **a gyermekek fokozottan veszélyeztetve vannak**, és nem kapják meg a **fejlődésükhöz szükséges fejlesztéseket, ellátásokat, támogatást.**<sup>7</sup>

Az ombudsman több esetben is megállapította<sup>8</sup>, hogy a szakellátásban élő gyermek **engedély nélküli távolléte visszásságot okoz a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogának** érvényesülésével összefüggésben. A gyermekotthonok jelentős részének **infrastrukturális** szempontból sem ideális az elhelyezkedése, a szabadidő hasznos eltöltésére irányuló **programok hiánya**, továbbá a jogszabályban, illetve a működési engedélyben meghatározott ellátotti **létszámtúllépés, a szakemberekkel kapcsolatos létszámhiány, valamint a képesítési követelmények nem teljesítése esetükben**<sup>9</sup> ellentétes a jogállamiság elvéből eredő **jogbiztonság követelményével** és nem egyeztethető össze a **gyermek legfőbb érdekeit képviselő eljárás elvével** sem.<sup>10</sup>

Az ombudsman továbbá több jelentésében is rávilágított az intézményi és **rendszerabúzus** gyermekotthonokban tettenérhető jelenségére<sup>11</sup>, aminek következtében *“a családjukból kiemelt, az állam gondoskodásában lévő gyermekek olyan körülmények között kénytelenek élni, amelyek nem jobbak, adott esetben még rosszabbak is, mint azon körülmények, ahonnan kiemelték őket.”*

A **nemzetközi és hazai** szökéssel kapcsolatos **kutatások**<sup>12</sup> is megerősítik a fentiekben részletezett ombudsmani megállapításokat, kiemelve a **szökés megelőzésének legfontosabb előfeltételeit:**

- **az intézményrendszer és a benne dolgozó** megfelelő számú, végzettségű és hozzáállású, **elérhető szakemberek** (rugalmas, a gyermekek igényeihez alkalmazkodó időbeosztás),
- a gyermek **lakóhelyéhez** lehető **legközelebb** történő elhelyezése,
- a **drogprevenció**, mentális egészségügyi ellátás
- a szülőkkel, otthoni barátokkal való **kapcsolattartás** lehetősége,
- az **iskolai pályafutásban**, az esetleges **magatartási és pszichés problémákkal való megküzdésben** és a tanulási nehézségekben való **segítségnyújtás**,
- a **traumák feldolgozásában, lemaradásban, hozott hátrányokkal kapcsolatosan nyújtott szakszerű segítség.**

<sup>6</sup> az Alapvető Jogok Biztosának az [AJB-3826/2024.](#), [AJB-1463/2021.](#), [AJB-219/2023.](#), [AJB-569/2023.](#), [AJB-276/2019.](#), [AJB-416/2021.](#) és [AJB-219/203.](#) számú jelentései.

<sup>7</sup> [AJB-1463/2021.](#) jelentés

<sup>8</sup> [AJB-3826/2024.](#) jelentés

<sup>9</sup> [AJB-1463/2021.](#) jelentés

<sup>10</sup> “A gyermekvédelmi szakellátás intézményeiben folytatott vizsgálataim tapasztalatai alapján ismételtlen rá kell mutatnom arra, hogy a magasabb életkorban szakellátásba kerülő gyermekek többnyire többszörösen traumatizáltak, nagyon nehezen megközelíthetők, nem motiváltak arra, hogy elfogadják az intézményi szabályokat, az általuk nyújtott lehetőségeket.”

<sup>11</sup> [AJB-219/2023.](#) jelentés, [AJB-569/2023. jelentés](#)

<sup>12</sup> Nemzeti Szociálpolitikai Intézet (Czibere Ibolya – Gyarmati Andrea – Rácz Andrea – Sik Dorottya) (2016): A gyermekvédelmi szakellátásban elhelyezett gyermekek gondozási helyről történő engedély nélküli eltávozásának és az ahhoz kapcsolódó intézményi eljárások teljes körű országos vizsgálata - [Kutatási zárótanulmány](#)

**Egy szökési mintázatokat vizsgáló kutatás**<sup>13</sup> tíz fiatal főbb szökési motivációit tárta fel, melyek a kötődés hiánya, a bezártság érzés, a pozitív impulzusok hiánya, a családtól való elszakítottág érzése. Egy, a szökéssel kapcsolatos másik kutatás<sup>14</sup> kiemeli a **szökési okok összetettségét, a holisztikus szemlélet** fontosságát, valamint a **szökési okokkal** kapcsolatos **eltérő megéléseket** mind a gyermekek, mind a szakemberek részéről.

A **Koalíció álláspontja** szerint a szökési okok feltárása és kezelése igényli a rendőrség hatékony tevékenysége mellett a vérszerinti család, a gyermekvédelmi gyám, a család-és gyermekjóléti központ esetenmenedzsere és a más segítő szakember, a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer, illetve az **ágazatok közötti hatékony együttműködést**. Számos nemzetközi **prevenciós módszer is ismeretes a szökés megelőzésére**, melyek adaptálhatók a magyar ellátórendszerre, ugyanakkor az empátikus intézményi légkör, a folyamatos rendelkezésre állás a személyes beszélgetésekre, az erre alapozott erős kötődés is, amely a fiatalok szempontjából viszonyítási pont, szintén fontos visszatartó erő lehet.

**Közel egy év telt el a kegyelmi ügy kirobbanása óta**, amely rávilágított a **gyermekvédelmi szakellátás működésében tapasztalható súlyos anomáliákra**. Mint ismeretes, a Koalíció a gyermekvédelmi szakpolitikai reformot elősegítendő, [átfogó javaslatcsomagot](#) készített a szaktárca részére *“Mit kíván a magyar gyermekvédelem”* címmel.

**A Koalíció sajnálatosnak tartja**, hogy az elmúlt egy évben bevezetett “gyermekvédelmi” **jogszabály-módosítások nem veszik figyelembe a Koalíció szakmai javaslatait és nem adnak rendszerszintű, megnyugtató választ** a gyermekvédelmi szakellátás diszfunkcionális működésére.

**A Koalíció** erre való tekintettel felkéri a **gyermekvédelem ágazati irányítóját, hogy:**

- kezdeményezze a Gyvt. 80/A.§ ának egy új (5b) bekezdéssel való kiegészítését, illetve 80/B. § (5a) bekezdésének **olyan módon történő módosítását**,<sup>15</sup> hogy a **nevelésbe vétel felülvizsgálatát**, illetve a férőhely ideiglenes **“megvonását” komplex gyermekvédelmi vizsgálat előzze meg**, amely számba veszi és feltárja - egyebek mellett - a szökés okait és körülményeit, annak gyakoriságát, a gyermek megkeresésére tett kísérletek eredményét, a gyermekkel történő kapcsolatfelvétel sikertelenségének okait, figyelemmel a rendőrségnek a szökés miatt körözött kiskorú gyermek felkutatására, hollétének megállapítására tett intézkedéseire is,
- a jogalkotó tegye egyértelművé, hogy az engedély nélkül eltávozott, szökött **gyermek visszatérése esetén az állam helyettesítő védelem** biztosítására irányuló kötelezettsége **továbbra is fennáll, és ennek tényleges lehetősége**

<sup>13</sup> dr. Bede Nóra – Miklósi Balázs – Rakos Eszter (2010): A lemez két oldala – szökési mintázatok elemző vizsgálata. in: Válogatás a Fővárosi Módszertani Tegyesz tanulmányaiból, cikkeiből 2009-2012. Fővárosi Módszertani Tegyesz, Budapest, [Válogatás a Fővárosi Módszertani Tegyesz tanulmányiból, cikkeiből 2009-2012](#)

<sup>14</sup> A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Módszertani Főosztálya által 2015-ben kiadott, *‘A gondozási helyről történő engedély nélküli eltávozás prevenciója, valamint a gondozási helyre visszatért gyermekek beilleszkedésének elősegítése’* tematikájú elemzés (a továbbiakban: SZGYF 2015)

<sup>15</sup> Valamint a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX. 10.) Korm. rendelet 105/A.§-ának ezirányú módosítását is.

**minden gyermek esetében garantált, a szükséges segítségnyújtás, traumafeldolgozás mellett,**

- kerüljenek át a gyakorlatba a vonatkozó **ombudsmani jelentésekben**, a Koalíció átfogó **javaslatcsomagjában**, valamint a hazai és nemzetközi **kutatásokban, programokban, észrevételekben** megfogalmazott **ajánlások, jó gyakorlatok**,
- teremtsen meg a szakellátásban élő gyermekekkel foglalkozó intézmények **traumatudatos működésének tárgyi és személyi feltételrendszerét**,
- biztosítson a fokozottan sérülékeny<sup>16</sup> helyzetű, családjukból kiemelt gyermekek számára, a **speciális szükségleteiknek megfelelő, differenciált gondozási helyeket**,
- **független** szakemberekből álló **monitoring bizottság felállításával** tárja fel az intézményi bántalmazásokat (intézményi és rendszerabúzust),
- vezessen be az intézményi **bántalmazás megelőzésére és kezelésére** hivatott **panasztételi eljárásokat**,
- tegyen adekvát intézkedéseket a **szökések megelőzésére**: tárja fel a szökések mögött meghúzódó motivációkat és ok-okozati összefüggéseket,
- alakítson ki egységes **protokollt** a **szökéssel** kapcsolatos **keresési, megelőzési és kezelési (visszafogadási) gyakorlatokra**.
- **kiemelten segítse a 116 000**, az eltűnt gyermekek európai **segélyvonalának** hatékony működését és **ismertségét**.

A Gyermekjogi Civil Koalíció továbbra is készséggel bocsátja rendelkezésre a gyermekjogokkal, gyermekjóléttel és védelemmel kapcsolatos tudását, tapasztalatát és nyitott a szaktárcával és a döntéshozókkal való szakmai egyeztetésekre.

Budapest, 2025. január 26.

A Gyermekjogi Civil Koalíció részéről:

Bagázs Közhasznú Egyesület  
Család, gyermek, ifjúság Közhasznú Egyesület  
Emberi Jogi Nevelők Hálózata  
Élményakadémia Közhasznú Egyesület  
Főnix Mozgalom  
Gyerekesély Egyesület (GYERE)  
Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány  
Igazgyöngy Alapítvány  
Jogismeret Alapítvány  
Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány  
Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség  
MPT Gyermekérdekek Szakosztálya- Korcza Munkabizottság  
Magyarországi Terres des hommes Alapítvány "Lausanne"

---

<sup>16</sup> szerhasználatban illetve egyéb függőségben érintett, prostitúcióval érintett, fogyatékossgal élő vagy kettős szükségletű gyermekek, devianciákkal küzdő, gyermekkereskedelem áldozatai stb.

Menedék - Migránsokat Segítő Egyesület  
Országos Gyermekvédő Liga  
Pressley Ridge Magyarország Alapítvány  
Rosa Parks Alapítvány  
SOS Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa  
Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete (SzMME)  
Szociális Szakmai Szövetség (3Sz)  
Társaság a Szabadságjogokért (TASZ)  
Validity Alapítvány  
Világszép Alapítvány

valamint egyéni szakértők:

Aczél Anna  
Adler Katalin  
dr. Baracsi Katalin  
Békés Zoltán  
Bíró Dalma  
dr. Gyulai Edina  
dr. Herczeg Rita  
dr. Jánoskúti Boglárka  
dr. Katonáné dr. Pehr Erika  
dr. Kovács Zsuzsanna  
dr. Lux Ágnes  
dr. Makai Éva  
Negrea Vidia  
Révész Magda  
dr. Toma Andrea  
dr. Tóth Zsófia

A nyilatkozattal megfigyelő szervezetként egyetért:

Emberi Jogi Nevelők Hálózat